

تبدیل تهدید به فرصت در چالش جهانی پسا کرونا

تبعات فاجعه‌بار کرونا با شدت و حدت توصیف ناپذیری هر روز در حال نمایان شدن است. جدا از میزان مرگ‌ومیرهای ناشی از این ویروس منحوس تبعات گسترده این ویروس نشان از وخامت اوضاع جهان در دوران پسا کرونا دارد. البته هنوز خط پایانی برای این اپیدمی جهانی در افق‌های پیش رو دیده نمی شود ولی با نگاهی به تاریخ اپیدمی های گذشته شاهد آن هستیم که چگونه اپیدمی ها تاریخ بشر را متحول کرده اند که متأسفانه نه تنها هیچ یک از این تحولات انسان ها را به سمت همگرایی و اتحاد و یا آزادی و دموکراسی سوق نداده اند، بلکه بیشتر به سمت قوم گرایی، ملی گرایی و رادیکالیسم حرکت داده است.
براین اساس در دوران پسا کرونا شاهد ساختار نوین جهانی هستیم که با ساختار کنونی متفاوت و متغیر است.

در این شرایط اگر بخواهیم کشور در این تحولات، از تبعات منفی ویروس کرونا در دوران پسا کرونا در امان باشد و کمتر متضرر شود و اینکه در گام بعدی در نظم نوین جهانی نقش ایفا کند و جایگاه خاصی داشته باشد لاجرم حکومت در سطح کلی نظام و دولت در سطح اجرایی آن، برنامه و استراتژی خاص و مدونی باید برای این موضوع داشته باشد.
بطوری که متخصصان و تئوریسین های نظام با ترسیم نقشه راه، مسیر کشور را طوری ریل گذاری کنند که کشور به این مهم نائل شود.
در ترسیم این برنامه و استراتژی رعایت برخی امور بسیار حائز اهمیت است. نخست در گام اول اینکه تغییر رویه و خط فکری با فرهنگ سازی چه در سطح مسئولان و چه در سطح عموم مردم که برای پیشرفت و تعالی کشور نیاز است، تولید و خلق محصول شکل بگیرد. به نوبی که مسئولان و بدنه جامعه بیاورند که یک کشور رشد و پیشرفت نمی کنند مگر آنکه مردم آن جامعه تفکر و همت تولید داشته باشند.

متأسفانه به دلیل وجود منابع عظیم نفتی و سایر منابع طبیعی در کشور از یک سو باعث می شود دولت ها به جای اتکا به تولید و خلق ثروت، با فروش منابع طبیعی، بودجه های کشور را تأمین کنند و از سوی دیگر مردم و جامعه به دلیل درآمدهای نفتی در قالب یارانه ها کمتر روحیه کار و خلق محصول داشته باشند.

در حالی که فروش نفت و سایر منابع زیر زمینی ارزش افزوده چندانی برای کشور به همراه ندارد و با هر تلنگری همچون تحریم، نوسان قیمت، کاهش تقاضای خرید و ده‌ها دلیل دیگر کشور را با چالش مواجه می کند. از این رو نیاز است که روحیه تولید و تفکر تولید محور را اصل و مبنا ی خود قرار دهیم. گام دوم اینکه در این برهه از زمان، برنامه و استراتژی ها نباید همچون طرح های توسعه‌ای که پیشتر برای کشور طراحی بود، ترسیم شود. بطوری که با وجود گذشت سال‌ها از طرح جامع توسعه ملی، جز بخش های ناچیزی از این طرح های کلان توسعه، اجرای کامل آن در هاله ای از ابهام قرار دارد. از این رو طرح و برنامه‌ها باید با نگاه واقع‌بینانه و دقیق که امکان اجرایی شدن و دستیابی به آن ممکن است، طراحی شود. گام سوم اینکه طرح های تصویب شده باید بازه زمانی و همچنین ضمانت اجرایی داشته باشند.

بطوری که گاهی شاهد آن هستیم که طرح و برنامه های بسیار خوبی تصویب می شوند اما متأسفانه این طرح ها نه نهاد ناظری برای بررسی و اجرایی شدن آن وجود دارد و نه مجریان آن این طرح ها را براساس جدول زمان بندی شده انجام می دهند.

تأسف‌بارتر اینکه مجریان طرح عموماً براساس تعریف مشخص شده در طرح عمل نمی کنند، بلکه براساس سلیقه و روش خود طرح را اجرا می کنند که این کار با معیار و هدف طرح برنامه کاملاً مغایرت بنیادی دارد. گام بعدی توجه به حوزه سیاست خارجی و استفاده از ظرفیت های موجود در این عرصه است.

سیاست «نه شرعی نه غربی» قاعدتاً نه به معنای نادیده گرفتن و قطع ارتباط با آنها بلکه بیانگر استقلال ایران در برابر همه کشورهای دنیاست. لذا در تدوین سیاست های حوزه سیاست خارجی مراقب باشیم که نه از فرط مخالفت با غرب چشم بسته رو به شرق بیاوریم و نه به واسطه رویکرد نگاه به شرق از ظرفیت های احتمالی غرب غافل شویم. مهم تأمین منافع ملی با حفظ عزت است. خلاصه کلام اینکه گرونا یک چالش جهانی است که ما را هم با خود درگیر کرده و گریزی از آن نیست. حال در این فضای غبار آلود با نگاه بلندمدت و خلاق می توانیم تهدید را به فرصت و ضرر را به سود تبدیل کنیم.

معین: مجلس آینده به سمت تنش با دولت نمی رود

مصطفی معین از مدیران با سابقه نظام و فعال سیاسی اصلاح طلب معتقد است با وجود یکدست شدن تیپ فکری و سیاسی نمایندگان مجلس یازدهم که حاصل یک انتخابات استصوابی است، پیش بینی من تشدید تنش میان دولت و مجلس و کشیده شدن آن به سطح رسانه ها و جامعه در مدت باقیمانده عمر دولت روحانی نیست. وی در بخشی از گفت و گو با خبر آنلاین افزود: همه گیری کرونا مانند آتش بسی بین اطراف اختلاف است، ولی بعید می دانم تأثیر قابل توجهی بر روابط و سیاست خارجی کشور داشته باشد.
از نظر اینجانب دولت در هیچ شرایطی نباید برای رفع تحریم ها رفتار التماس گونه در برابر بیگانگان از خود نشان دهد و باید راهبرد ملی مقاومت در برابر سلطه و زورگویی آمریکا و غرب را ادامه دهد.
ولی با تشدید فشارهای اقتصادی بر دهک های پایین جامعه، افزایش بیکاری جوانان و تارزیاتی های نرم‌ن، احتمال تکرار تنش های اجتماعی یا سیاسی مانند دو- سه ساله اخیر فارغ از جناح بندی های سیاسی وجود دارد. معین ادامه داد: مردم ما دیگر حوصله و تحمل دعوا ی بین جناح های سیاسی و یا جنگ قدرت مسئولان را ندارند و اعتنایی هم به آنها نمی کنند.

مردم به دنبال رفع مشکل معیشت، اشتغال، زندگی شرافتمندانه و مطالبات اقتصادی و اجتماعی خود هستند و آن را به صورت نافرمانی مدنی نشان داده اند. به گفته وی، ایجاد فضای باز اجتماعی و سیاسی از سوی نظام و اتخاذ سیاست های جذبی برای مشارکت بیشتر جوانان و نخبگان در مسئولیت ها می تواند راهبرد مناسبی در جهت مدیریت دوران گذار بعد از بحران کرونا باشد.

یادداشت

محمد قره بانی کارشناس سیاسی

سعید لیلاز در گفت و گو با «ایران» تشریح کرد

باید توده‌های فقیر را در برابر امواج بیماری حفظ کرد

دولت عملکرد قابل دفاعی در برابر کرونا داشته است / مدیریت موفق کرونا اعتماد به حاکمیت را احیا می کند

است؟ سؤال من هم ناظر به دوران شیوع و درگیری با بیماری است و هم رفع آثار آن در دوران پسا کرونا.

بله ما توان زیادی به ظاهر در مقایسه با دیگران نداریم اما واقعیت این است که دولت تا اینجا توانسته به نظر من خوب عمل کند. حتی در مواجهه با خود این ویروس که یک امر پزشکی و فنی است و نیاز به تخصص دارد، شواهد می گویند عملکرد ما در قیاس با کشورهای پیشرفته و غربی غیر قابل قبول نبوده. در برخورد با آثار اقتصادی آن هم چنین بوده.

به هر حال پادمان نرود که ما در اواخر اسفند اولین پرداختی برای جبران ضررهای ناشی از این ویروس را داشته ایم و الان هم ۱۰۰ هزار میلیارد تومان برای پرداخت به برخی افشار در نظر گرفته شده.

■ این مبالغ به نظر شما جواگو است؟
برآورد و محاسبه‌ای که دارم این است که این مبلغ می تواند دو برابر شود و این افزایش هم نباید برای دولت و رئیس جمهوری جای نگرانی داشته باشد. ۲۰۰ هزار میلیارد تومان حدود ۵ درصد تولید ناخالص داخلی ایران می شود. در امریکا یا ژاپن دولت‌های این کشورها حدود ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشورهای شان را وارد این میدان کرده‌اند. به نظر من رساندن ۱۰۰ هزار میلیارد تومان مبلغی که عنوان شده به ۲۰۰ هزار میلیارد تومان در شرایط امروز ایران شدنی است و هم دانش آن وجود دارد و هم منابعش.

از سوی دیگر نیز هم سازمان برنامه مسلط به این موضوع است و هم بانک اطلاعاتی آن در وزارت کار موجود است. ببینید ما در ۴۵ روز گذشته به هر طریقی بوده توانستیم ثبات اجتماعی خود را حفظ کنیم و نباید این موضوع را نادیده گرفت. این اتفاق بزرگی در یک کشور تحت تحریم و فشار اقتصادی است. اما مساله این است که باید این را تعمیق بدهیم تا بتوانیم برای دوران پسا کرونا آن را تحکیم کنیم. بنیان این کار هم زمانی درست می شود که بتوانیم تمهید فقیر خودمان را در برابر امواج مختلف ناشی از این بیماری حفظ کنیم.

دولت آقای روحانی تا الان مسیر درستی را آمده و از اینجا به بعد هم نباید برای هزینه کردن منابع بیشتر در خصوص رفع آثار اقتصادی کرونا و خصوصاً به نفع اقشار پایین دست و فقیر، هراس داشته باشد. حداقلی ترین نتیجه این هزینه کردن آن است که جلوی یک سری بحران های اجتماعی بعدی را خواهد گرفت که هم آثار بلند مدت اجتماعی و فرهنگی و سیاسی دارند و هم آثار بسیار عمیق اقتصادی.

در اوج دوره کسب‌وکار سالانه خود به تعطیلی ناشی از این بیماری خورد.

■ بعد واکنش اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی این افشار آسیب دیده در حقی مناسبات حاکم بر اقتصاد و حتی حاکمیت چه خواهد بود؟

اما قائل به این هستم که این وضعیت زمینه خیلی جدی اقتصادی دارد و اگر در رأس علل و عوامل آن، به تخصص دارد، شواهد می گویند مسائل ذیل اقتصاد تفسیر نشوند اشتباه خواهد بود. بنابراین پیشنهاد من این است که نقطه عزیمت دولت، حاکمیت و بقیه کسانی که دنبال مدیریت صحیح فضای پسا کرونا هستند در حوزه اقتصاد دیده شود.

■ خب وقتی آنچه تاکنون در عمل صورت گرفته را در مقابل آنچه که شما می‌گویید باید رخ دهد قرار می‌دهیم به چه نتیجه ای می‌رسید؟ مجموعه اقداماتی که انجام شده چقدر انتظارات درباره وضع موجود را پوشش می‌دهد؟
به نظر من دولت الان دارد اقدامات نسبتاً مؤثری در نوع مواجهه با این مشکل انجام می دهد. آن ۳-۴ میلیون نفری که به طور خیلی شدید به نظر من با بحران اقتصادی ناشی از کرونا دست و پنجه نرم می‌کنند چند تا ویژگی دارند.

اولاً برخلاف خیلی از تصورها مشکل هستند و می‌توانند اقدامات مؤثر اجتماعی انجام دهند. ثانیاً به نان شب محتاج هستند و این واقعیت محض زندگی آنهاست که باید بی‌ملاحظه پذیرفته شود. ثالثاً عمدتاً حاشیه‌نشین هستند و در واقع جغرافیای زیست آنها به صورت بالفعل جغرافیای خطر آفرینی است. رابعاً تحرک پذیری فیزیکی و اجتماعی بسیار بالایی دارند.

حمایت مؤثر دولت از این گروه‌ها در کوران بیماری کرونا شاید در نگاه اول یک اقدام اقتصادی به نظر برسد اما به نظر من ماهیت آن اساساً اجتماعی و سیاسی است و اثر اصلی اش را در آن حوزه نشان می‌دهد. کما اینکه ما در این اواخر به صورت جسنه و رکیخته می شنویم که محبوبیت آقای روحانی بعد از آنکه تمام قد پشت فرمان اداره این مسأله ننشسته، در حال افزایش نسبی است و توانسته کم‌وبیش با توجه به امکاناتی که کشور دارد، پاسخ منتقدان داخلی اش را در بعد اجرایی بدهد. ضمن اینکه من معتقدم دولت ایران علی‌رغم تمام مشکلاتی که با آن درگیر است حتی در قیاس با کشورهای خارجی هم کم‌وبیش در مدیریت عادی روگردن به کسب‌وکارهایی که در همین مدت چند هفته یا چند ماه به دلیل رکود قبل از کرونا به اندازه چند سال عقب افتاده‌اند و ضرر کرده‌اند چه می‌شوند؟ شما توجه کنید که بازار ما

■ خب مسأله این است که اقتصاد ایران برای رفع اکثر یا تمام آثار سوء، ناشی از شیوع کرونا چقدر دارای توان

حسن بدಾಗಿ خبرنگار

■ خیلی به موضوع اقتصاد تاکید کردید این در حالی است که برخی از صاحب نظران تبعات اجتماعی در کنار اقتصادی را هم برجسته می‌کنند.

البته طبیعتاً این پیش فرض دارد و آن هم اینکه نتوانیم زمینه بروز این مشکلات را کنترل کنیم. توجه داشته باشید که موضوع را نباید کاملاً همه سیاه ببینیم.

به نظر من این سکه یک روی دیگر هم دارد اگر بخواهیم به آثار اجتماعی کرونا بپردازیم و آن این است که اگر دولت و حاکمیت بتوانند مسائل ناشی از کرونا را درست و صحیح و به اندازه لازم پوشش دهند اتفاقاً شاهد یک بازسازی اجتماعی و سیاسی خواهیم بود که حتی می‌تواند زخم‌های ناشی از اتفاقاتی نظیر آیان را هم مقداری ترمیم کند. مسائل ناشی از کرونا متعدد هستند اما دو سر فصل اصلی دارند؛ یکی بحث کنترل پزشکی و درمانی بیماری است که در تخصص من نیست اما از شواهد به نظر می‌رسد که خوب عمل کرده ایم. دوم هم همین بحث جبران مسائل اقتصادی است. نه فقط دولت، بلکه حاکمیت باید به این نتیجه برسد که کنترل این دو حوزه در شرایط فعلی یعنی احیای اعتماد عمومی. کرونا از این جنبه یک موقعیت قابل بهره برداری برای نظام است.

بنابراین معتقدم مجموعه حاکمیت و در رأس

شدنی پیدا کند. یا اینکه احتمالاً موارد افسردگی و مشکلات روحی در جامعه افزایش یابد. امثال این موارد را می‌توان حدس زد اما اینها قابل پیش بینی است که بعد از یک مدت چند ماهه ای به حالت قبلی خود برگردد و در واقع یکسری آثار موقت منطقی به آن درمانده خواهید شد.

چرا؟

چون وقتی شما ریشه یک ماجرا را درست نفهمید در نهایت در پیدا کردن راه حل برای آن و دادن پاسخ منطقی به آن درمانده خواهید شد.

■ خب در این ارزیابی حواله دادن کل موضوع به مسأله اقتصاد آیا می‌تواند توضیح دهنده همه آثار ناشی از کرونا باشد؟ یعنی آیا واقعاً این وضعیت

و شیوع کرونا هیچ اثر قابل توجهی ندارد که بتوان در ریشه‌یابی آن به جایی دیگر به جز اقتصاد رسید و همه چیز را به مسأله اقتصاد ار جاع نداد؟
بله من هم فکر می‌کنم و معتقدم که بعد از دوره کرونا مثلاً شاید آمار طلاق به دلایل غیراقتصادی و مثلاً اختلافات زوجین در اثر ماندن بیش از حد در قرنطینه و نزد هم یک

به جز این از آثار سوء کرونا یک تصور غیرعلمی است.

گیری است قدری توضیح دهید. به نظر می‌رسد در میان کارشناسان درباره اینکه هم اکنون در دوران شکل گیری یک مشکل یا بحران هستیم اتفاق نظر نسبی وجود دارد اما اختلاف اصلی بر سر جنس و محتوای این مشکلات است. تفسیر شما در این خصوص چیست؟

مسأله اصلی این است که نباید اجازه دهیم این تصور غالب شود که بحران پسا کرونا و اصلی‌ترین مسأله پس از این مسأله اقتصادی نیست. تأکید من این است که مهم‌ترین مسأله کرونا اتفاقاً اقتصاد کرونا است و بقیه آثار آن از قبیل مسائل اجتماعی، فرهنگی و امثال اینها باید ذیل موضوع اقتصاد کرونا دیده شوند. غیر از این به نظر من اگر باشد نگاه اشتباهی به موضوع است.

به همین منوال مهم‌ترین مسأله در دوران پسا کرونا موضوع اقتصاد پسا کرونا است. به نظر من هر تصویری

پاسخ پاپ فرانسیس به نامه آیت الله محقق داماد درباره تحریم‌های امریکا

با نماینده دائمی ایالات متحده آمریکا در سازمان ملل متحد تماس گرفته‌اند و مراتب نگرانی مقامات ایران را اعلام کردند و خواستار توجه به این موضوع شدند. متقابلاً این دفتر اعتقاد دارد که مقامات ایرانی و جنبه‌عالی از هیچ تلاش عملی برای برقراری صلح و وفاق دریغ نخواهند کرد و از انجام هر عملی که موجب افزایش تنش و همزیستی مسالمت آمیز می شود پرهیز خواهید کرد.»

این ویروس در سراسر جهان ودعا به درگاه‌خداوند، برای شفای آلام و شفای عاجل مبتلایان و از میان برداشتن شر این مصیبت، بر این نکته تأکید کرده که این مصیبت مبین آن است که بنی آدم اعضای خانواده یگانه بشریت هستند و باید ناسازگاری و تنفر را کنار بگذارند و در برابر پروردگار، برادرانه با هم در خانه مشترک خود، یعنی سیاره زمین، زندگی کنند. در این نامه تأکید شده است: «دفتر پاپ فرانسیس

پاپ فرانسیس در پاسخ به نامه آیت‌الله محقق داماد، ضمن اعلام مراتب همدردی معنوی خود با مردم ایران و تمام مردم درگیر کرونا در سراسر جهان، تأکید کرد که این مصیبت مبین آن است که بنی آدم اعضای خانواده یگانه بشریت هستند و باید ناسازگاری و تنفر را کنار بگذارند. پیشتر روز ۲۸ اسفند ماه ، آیت الله سید مصطفی محقق داماد، رئیس بخش مطالعات اسلامی فرهنگستان علوم در نامه‌ای به پاپ فرانسیس رهبر کاتولیک‌های جهان از وی خواسته بود که برای رفع تحریم های ظالمانه ایالات متحده امریکا علیه ملت ایران در شرایط شیوع ویروس کرونا اقدام کند.

به گزارش ایسنا پاپ فرانسیس طی نامه ای که به امضای «پیترو کاردینال پولین» نخست وزیر واتیکان رسیده و از طریق سفارت برای وزارت امور خارجه ایران ارسال شده است، در پاسخ به نامه آیت الله محقق داماد، ضمن اعلام مراتب همدردی معنوی خود به مردم ایران و تمام مردم درگیر

دستگاه‌های اکسیژن اتاق آی‌سی‌یو، اکسی‌مترهای انگشتی و مانیتورهای اتاق آی‌سی‌یو تأمین شده است. همچنین ۱۰ دستگاه تنفس مصنوعی و ونتیلاتور (دستگاه تنفس مصنوعی) و یکسری هداپایه از دوست‌های خود از کشور چین نیز جیب کردیم که بزودی در قالب چهارمین مرحله در اختیار دانشگاه علوم پزشکی قرار می‌گیرد. در شهرستان تهران هم محمد سعید، فرمانده قراقرگ سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) از سازماندهی ۳۵۴ محله شهر تهران برای مقابله با بحران کرونا خبر داد و گفت: هم در حوزه آموزش و هم در حوزه توزیع مواد ضدعفونی‌کننده، ماسک و شناسایی افرادی که دچار این بیماری شدند و پیگیری برای درمان و کمک در دوران نقاهت آنها، تأمین نیازماتج زندگی آنها، اتفاقات بسیار خوبی رقم خورده است. او افزود که این سازماندهی متخص تهران نیست و در ۱۸ استان دیگر هم پایه‌ریزی و انجام شده است و در دیگر استان‌ها نیز در حال پیگیری است.